

Moderna Göteborg – Kulturhistorisk värdefull bebyggelse del III

Vilken är den unika och karaktäristiska moderna bebyggelsen i Göteborg? För att ta reda på det påbörjades ett projekt 2010 mellan stadsbyggnadskontoret och kulturmiljöenheten på Stadsmuseet med stöd från Länsstyrelsen som nu går i mål. Resultatet har blivit boken ”Moderna Göteborg”, ett kulturmiljöprogram för karaktäristisk bebyggelse uppförd under rekordåren 1955 – 1975. Boken är en ny del i standardverket i bevarandeprogrammet: Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Göteborg del 1 och 2, som fortfarande används flitigt av de som vill förstå och kunna skydda viktig bebyggelse när staden förändras.

Hans Ander, planarkitekt på Stadsbyggnadskontoret Göteborgs stad, förklarar att ”Moderna Göteborg” har fokuserat främst på bostäder då det är svårt att vara heltäckande och få med allt som byggts under den här eran. Istället har man valt att uppmärksamma de värden och identitetsmarkörer som är viktiga att ta med som ett fortsatt stöd för den framtida utvecklingen av Göteborg.

– Vad har vi och varför kom det till? Vem har gjort det? Sätter man in bebyggelsen i ett sammanhang får man bättre kunskap om sitt område och miljön däromkring. Det är viktigt att beakta och ta till sig.

Nytt liv för Lyktan och Tratten?

Innehållet i boken är uppdelat i kategorier som bygger på tidigare inventeringar och sammanställningar, inga nya har gjorts för den här publikationen, förklarar Malin Häggdahl, planarkitekt på Stadsbyggnadskontoret Göteborgs stad.

– Under den här perioden började byggandet av integrerade stadsdelstorg med förskola, butiker och skola. Kärra centrum är ett exempel på detta. Kortedala är ett annat exempel på en stadsdel som byggdes ut i början på 50-talet med höga hus i trekantsform med mycket ljusinsläpp. Där ingår också servicebyggnaden Lyktan som har tappat sin forna funktion och nu stått tom sedan flera år, berättar hon.

Detsamma gäller Tratten, den gamla panncentralen i Västra Frölunda. Vad ska hända med karaktäristiska servicebyggnader från den här tiden? Hur kan de användas och få nytt liv, krävs det en flytt? Exempelvis har förslaget om att flytta Lyktan kommit upp i byggnadsnämnden men om flytten ska bli verklighet behöver Lyktans funktion diskuteras noggrant. Användningen behöver kopplas till bevarandet av byggnaden.

Wappen Upptäck Göteborg

I samband med att materialet samlats in kom tankar på att nå ut till en bredare publik

– När vi formulerade projektet funderade vi på hur man skulle kunna göra det mer modernt. Skulle vi kanske kunna göra en digital kulturmiljöguide? berättar Sanja Peter, bebyggelseantikvarie på Göteborgs stadsmuseum.

Efter en tids samtal i gruppen beslutades det att man skulle göra en webbapp och på så sätt underlätta för göteborgarna att upptäcka sin stad. Wappen fick namnet Upptäck Göteborg och hittas på: www.upptackgoteborg.se

– Vi tittade på andra databaser för kulturmiljö men hittade inget som passade våra behov. De

tidigare böckerna finns tillgängliga som pdf men vi kände att den här gången ville vi göra någonting nytt, säger hon.

Pernilla Karlsson, bibliotekarie Göteborgs stadsmuseum och administratör för museets databas Carlotta, förklarar webbappens uppbyggnad och innehåll.

– Det är en interaktiv karta med olika punkter i Göteborg. Informationen som finns i wappen hämtas från databasen Carlotta. Anledningen är att bokens material ändå skulle in i vår databas, att den ligger där underlättar uppdatering. Kommer det in något nytt i Carlotta går det vidare till webbappen. Under kulturmiljöprogrammet har databasen hittills uppdaterats med 500 nya fotografier, berättar hon.

Kulturmiljöprogram - ett verktyg

Hur kan insamlad kunskap bidra till allmänhetens bästa och hur ska antikvarier och andra jobba med detta i framtiden?

– Kommunerna behöver bättre förutsättningar för att jobba med kulturmiljön. I många kommuner har det varit problem att få sina kulturmiljöprogram politiskt antagna. Här i Göteborg har inget nytt antagits sedan 80-talet, säger Sanja Peter

Men under de år som gått har synen på kulturmiljö flyttat fokus från bevarande till att ses som en tillgång och resurs när staden förändras. Även om kulturmiljöprogrammet inte är antaget politiskt så är materialet ändå godkänt som ett kunskapsunderlag, vilket bereder väg för att fortsätta arbeta i samma anda, förklarar hon.

Förhållandet mellan kulturmiljön och politiken

– Det här hänger delvis ihop med att synen på planering har förändrats från 1976 till 1991. Till en början handlade det om värdefulla objekt, sedan gick man över till att se helheten, säger Hans Ander.

Malin Häggdahl förklarar att besluten sker när man gör en detaljplan eller när man har bygglov. Det finns stora ambitioner när det gäller att utveckla Göteborg men man har inte riktigt klart för sig hur man ska gå tillväga. Mycket av planeringen som utförs görs på befintlig bebyggelse, men man känner sig osäker på om det innebär restriktioner.

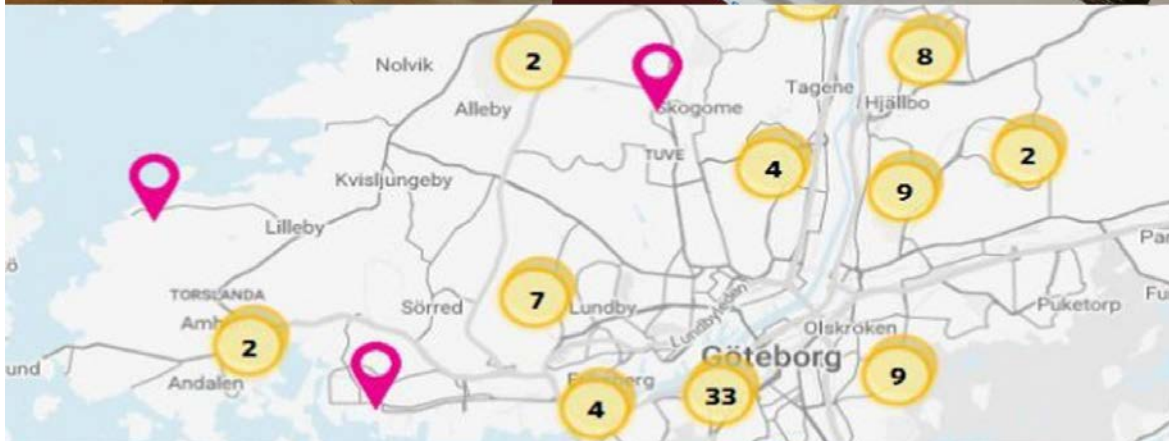
– Kulturmiljö är en tillgång och bör användas när man utökar staden. Man lär sig om Göteborgs identitet och ju mer man lär känna staden desto bättre översyn får man. Tanken är ju att få igång en diskussion och få upp ögonen för det som händer i staden, anser Sanja Peter.

Kunskap för kloka beslut

Hans Ander förklarar att boken om Moderna Göteborg är en del i en helhet. De andra förvaltningarna i kommunen som exempelvis Park - och natur har ytterligare perspektiv. Först när alla delar läggs ihop kan man säga att man har ett program att utgå från.

Kulturmiljöprogrammet är bra att ha med sig men det betyder inte att det ska vara den enda utgångspunkten när staden ska förändras.

– Är det majoriteten eller pengar som bestämmer? Om det finns en kunskap skapar det bättre möjligheter att göra kloka beslut för bevarande och exploatering, säger moderator Claes Caldenby, professor emeritus Chalmers.

Text och foto: Lucia Escarate och Ylva Berglund

Foto karta: Upptäck Göteborg

Fotnot: Texten är ett sammandrag från föreläsningsserien Mellanrum på Göteborgs stadsmuseum – Moderna Göteborg 30 augusti 2017.